

Grensganger

Kerkdienst in de Christus Triumfatorkerk

zondag 12 oktober 2025

Voorganger: ds. Jaap van den Akker

Lezing: II Koningen 17: 23-34 en 41 en Lucas 17: 11-19

KOMEN

- Welkomstwoord
- Aanvangslied: 'Goedemorgen, welkom allemaal' (Lied 288)
- Moment van Stilte
- Begroeting en bemoediging
- Psalm van de zondag: Psalm 113: 1 en 2
- Kyriëgebed
- Glorialied 'Zonne en maan' (Lied 303)

WOORD

- Met de kinderen
 - Gebod*
 - Gesprek: De tempel van Salomo*
 - Lied: Komt, laat ons vrolijk zingen (HH 250)*
- Lezing: II Koningen 17: 23-34 en 41
- Lied: 'Wij moeten Gode zingen' (Lied 713: 1 en 3)
- Lezing: Lucas 17: 11-19
- 'Er heeft een stem gesproken' (Lied 361: 1, 2, 3 en 4)
- Preek

Er komt een horde enge mensen op Jezus af.

Zijn het in zwarte hoodies geklede rechtsextremistische hooigans?

Of het een groep Marokkaanse jongeren op fatbikes?

Of toch eerder een dispuut van een Leids studentencorps?

Zo iets is het wel vandaag. Ieder wel denken mens zou via de overkant van de straat de groep passeren.

Of rechtsomkeert maken.

Of net doen of het je onverschillig laat en zo stoer mogelijk doorlopen, in de hoop dat ze je niet opmerken, staande houden en wie wat wat ze met je zouden kunnen doen.

Stereotiepe beelden van mensen om bang van te worden zijn er altijd al.

Bij ons roepen asielzoekers de meest vreemde beelden op. Met teksten op spandoeken waar de honden geen brood van lusten. En als je het maar vaak genoeg herhaald, ga je er in geloven. Die willen we hier niet. Ook al gaat het vaak om mannen vrouwen en kindren die gevluht zijn om hun vege lijf te redden. Zoals Habib – wie kent hem nog en Ahmadsha.

Of door beelden van fanatieke Feyenoord supporters die betonbielzen naar de politiegooien, met zwarte capuchons over hun hoofd en zwarte sjaals voor hun gezichten, zijn we bang voor een vriendelijke jongeman die toevallig ook zo'n zwarte hoodie van Northface voor zijn verjaardag heeft gekregen. Je weet het niet en neemt toch maar het zekere voor het onzekere en loopt een blokje om.

Er komt een horde mensen op Jezus af.

Ze zien er verschikkelijk uit. Hun huid is verkleurd en hangt in vellen om hun lichaam. Ledematen zijn misvormd of ontbreken. Ze zijn slecht gekleed, en broodmager. Ze leven van wat ze krijgen toegeworpen. Misschien is een vergelijking met drugsverslaafden of daklozen beter. De meeste mensen mijden ze het liefst. Ze worden in de marges van de samenleving geduwd. Ze slapen in het Haagse Bos, of in de Schenktunnel. Mensen gaan er met een wijde boog omheen.

De melaasten die Jezus hier ontmoet, komen niet op Jezus af, het is eerder andersom. Jezus komt hen tegenmoet. Jezus is op weg naar Jeruzalem, maar hij neemt niet de gebruikelijke route. Hij trekt door het grensgebied van Samaria en Galilea.

Het grensgebied. De marge, de randen van de sameleving. Onbewoond, onherbergzaam gebied. Dát is de plek waar melaatsen zich moeten ophouden. Lepra of welke ziekte ze ook hebben. Het is besmettelijk, of anders vrezen de mensen wel dat het besmettelijk is. Melaatsten mogen zich niet eens onder mensen begeven. Ze leven in groepen – leprakolonies. Ze roepen luid ‘melaats, melaats!’, en hebben ze een ratel bij zich, zodat argeloze burgers die door dit grensgebied trekken ruim van te voren horen dat er melaatsen in de buurt zijn. En het contact uit de weg kunnen gaan. Ze hebben huidvraat, de dood is al zichtbaar aan hun lichaam. Ze verteren langzaam en leven in het schemergebied van de dood.

Dat gebeurt ook nu. De melaatsten blijven netjes op afstand staan.

Maar ze hebben wel hulp nodig. Als je niet onder de mensen mag zijn en dus niet kunt werken, ben je afhankelijk van liefdadigheid. Van wat mensen je toewerpen aan voedsel. En dus roepen ze van een afstand Jezus aan: *Jezus, meester, heb medelijden met ons!* Blijkbaar wisten ze wie Jezus was. Ze roepen letterlijk: “Jezus: rabbi, kyrieleison.” Het is een roep om Gods ontferming. Niet alleen om een stuk brood toegeworpen te krijgen. Deze roep gaat dieper.

Het is niet toevallig dat Jezus hier is.

Jezus op op weg van naar Jeruzalem – dat zet dit verhaal in een kader. Alles in het verhaal van Lucas over Jezus is gericht op zijn weg naar Jeruzalem. Daar zal hij koning worden. Daar zal hij gekruisigd worden en opstaan. En die weg van Jezus kan niet anders dan door het grensgebied gaan. Dat is de weg van Jezus. Dat is zijn opdracht. Hij is een grensganger. Hij beweegt zich tussen hemel en aarde. Hij is God en mens. Hij verbindt Jood en heiden met elkaar. Beweegt zich van het Galilea der heidenen naar de stad Gods. Hij waagt zich zelfs i Samaritaans gebied. Daar waar afvallige joden wonen. Zij die zij opgegaan in het de volken die kwamen tijdens de ballingschap. Die alleen de eerste vijf boeken van Mozes hebben en hun tempel op de Gerizim hebben en niet Jeruzalem.

Jezus is de grensganger bij uitstek. Middelaar. Hij beweegt zich hier tussen leven en dood. Dit grensgebied is de plek waar de levenden niet meer welkom zijn. Deze melaatsen zijn op weg naar de dood.

Jezus moet hier zijn. Zijn weg naar het hemeles Jeruzalem loopt door het schemergebied van de dood.

Jezus kijkt hen aan – zo horen we. Hij ziet hen. Hij ziet geen levende doden, hij ziet geen ziekte, hij ziet geen misvormde mensen, nee: Jezus kijkt hen aan en ziet schepsels van God. Boeders en zuasters. Jezus kijkt met de ogen van God. Mensen op de grens hebben een bijzondere plaats in het Koninkrijk van God. God richt dode mensen op. Jezus zet deze halfdode mensen terug in het leven. Ga maar, laat je zien aan de priesters.

Als je ziek was, of onrein, dan werd je buiten de gemeenschap gezet, totdat je door de priester weer rein was verklaard en weer in de sameleving kon worden opgenomen.

Wat klopt er hier niet, zou je kunnen vragen?

Wat klopt er niet in dit verhaal?

Nou deze melaatsten zijn nog steeds melaats, en toch gaan ze naar de priesters om zich rein te laten verklaren.

Dat ze gaan – dat getuigt van een groot geloof. Zij gaan al op weg, terwijl ze nog ziek zijn, en blijkbaar geloven ze, vertrouwen ze erop dat ze zullen genezen. Ze gaan. Ze overwinnen hun angst, hun ziekte, hun isolement door te gaan. Dat is een geloofsdaad. De blik van Jezus en zijn oprechte aandacht, dat ene woord ook van Jezus: “Ga u aan de priesters laten zien”, dat is levensveranderend. Ondanks hun geschonden huid, zitten ze opeens goed in hun vel – ze gaan! Nog voor ze de gezondheidsverklaring hebben ontvangen van de priester, zijn ze al genezen. Ze hoeven niemand meer uit de weg te gaan. Gaan in geloof. Gaan in vertrouwen. Hoe geschonden je ook bent, dat wordt je aangezegd door het evangelie. Het zou de conclusie kunnen zijn van de preek.

Maar het verhaal is nog niet helemaal klaar.

Alle tien genezen ze onderweg.

Bij alle tien heeft hun geloof hen behouden.

Maar slechts een van hen loopt ook de omgekeerde route. Weer even naar het grensgebied terug. Om die grensganger – Jezus van Nazareth – de messias – te bedanken. Om God te loven.

Eén heeft het begrepen, dat op het *Kyrie eleison*, altijd nog iets volgt: het gloria. Zoals wij tot op de dag van vandaag elke zondag doen. God om ontferming aanroepen én hem loven.

Er is er een die weet hoe het hoort. Laat dat nu juist die Samaritaan zijn. Juist die ene die volgens de vrome gelovige níet weet hoe het hoort. Eén die maar een stukje van de bijbel gelooft. Die maar een halve jood is omdat het Samaritaanse volk vermengt is met andere volken, zoals we net hoorden uit het Tweede boek van de Koningen. De Samaritaan die wordt gemeden ook al is hij genezen, die doet niet alleen het broodnodige, nee dit doet iets extra's iets bijzonders. Hij is hier de voorbeeld-gelovige. Hem valt nog een extra woord ten deel: "Sta op," zegt Jezus tegen hem - alsof hij al deel uitmaakt van de opstanding. En "je geloof heeft je behouden". Tien zijn er genezen en geheeld.

Tegen een – de ongelovige – wordt gezegd: jij gelooft. Leef daaruit!

Eén keert er terug. Die heeft het begrepen. Wat heeft hij begrepen?

Dat als je het met elkaar uitschreeuwt in de nood tot God, dat je als je hulp ervaart, dat je dan ook jouw redder de lof mag toe zingen. Als je een kyriëgebed bidt, in de kerk, dan mag daar een glorialied op volgen, omdat je weet dat God er *is* op jouw weg door het leven.

Zo geldt het ook in dit verhaal, en in onze eigen weg, als je ervaart dat het God is die met je meeloopt, dan mag je dat ook laten weten. Dan mag je dat aan jezelf toegeven: dat ik opnieuw kan leven, dat ik weer meetel, dat is een wonder!

Dat het nou net een Samaritaan was die terugkwam, dat zal vooral voor de joodse lezers van het boek van Lucas merkwaardig geweest zijn. De luisteraars naar het verhaal in de eerste eeuw. Weten die Samaritanen dan genoeg om te kunnen geloven? Is God zo ruimhartig, dat dát kan?

"Ja!", zegt Jezus. Bij mijn God kan iedereen terugkeren. Die ene, die Samaritaan, doet meer dan nodig was. Hij doet inderdaad 'meer dan het gewone'. Hij voegt aan het Kyrië het Gloria toe. Hij kiest niet voor een statische plaats. Jeruzalem, met een statisch heiligdom waar je om kan strijden. Joden en Samaritanen, Israëli en Palestijnen, nee, hij heeft een hemels Jeruzalem ontdekt. Hij kiest voor een nieuw Jeruzalem, zoals dat door Jezus als Gods Rijk in ons midden is. Deze melaatste Samaritaan, dubbel buitengesloten, ziet het als eerste: hier in deze mens, Jezus van Nazareth, is God aanwezig. Hij is heilzaam onder ons aanwezig.

Daar gaat het om in dit verhaal. Niet om heilige huisjes en tempels, maar hoe God bij ons is, in ons is. Hoe hij ons geneest en op weg zet. Daarom zingen we van die God: Hij de gesproken heeft een woord dat gaat, Hij schept ons hier een nieuwe dageraad. Hij roept ons aan: 'Ik zal jou niet .' Amen.

- Muzikaal intermezzo

ANTWOORD

- Lied: 'Hij de gesproken heeft een woord dat gaat' (Lied 362: 1 en 2)
- Dankgebed, voorbeden, stil gebed, Onze Vader
- Inzameling van de gaven

GAAN

- Slotlied: Dank, dank nu allen God (Lied 704: 2 en 3)
- Zegen